

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 CILJEVA ODRŽIVOG RAŽVOJA (COR) NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST
U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

5.a.2
INDIKATOR

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

**TRANSFORMIŠEMO
NAŠ SVET:
AGENDA ZA
ODRŽIVI RAZVOJ
DO 2030.
GODINE OBUHVATA
17 CILJEVA
ODRŽIVOG
RAZVOJA I
169 POTCILJEVA.**

25. septembra 2015. godine, 193 države članice UN-a su usvojile nove globalne ciljeve za narednih 15 godina na Samitu UN za održivi razvoj u Njujorku.

Agenda 2030 je postala glavna referenca za razvojne politike i programe na nacionalnom nivou.

KO JE NADLEŽAN ZA PRAĆENJE INDIKATORA COR?

Agencije koje vode podatke su nadležne da preuzmu vođstvo u koordinaciji i usmeravanju postupka praćenja i izveštavanja, u ime drugih partnera i zainteresovanih strana.

Metapodaci: Komisija za statistiku UN je objavila metapodatke koje razmatraju/razvijaju agencije koje vode podatke za svih 17 ciljeva.

Metapodaci za indikatore u vezi sa zemljištem se mogu naći na sledećim izvorima:

[COR 5.a.1](#)

[COR 5.a.2](#)

[COR 1.4.2](#)

ORGANIZACIJA ZA HRANU I POLJOPRIVREDU (FAO) JE AGENCIJA KOJA VODI PODATKE ZA 21 INDIKATOR

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

POTCILJ 5.a

Sprovesti reforme kojima bi se ženama dala jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i drugom imovinom, finansijskim uslugama, nasleđivanju i prirodnim resursima, u skladu sa nacionalnim zakonima.

Potcilj 5.a se meri pomoću dva indikatora: kvantitativni i kvalitativni indikatori koji, kada se zajedno mere, omogućavaju zemljama da prate uticaj pravne reforme na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem od strane žena.

INDIKATOR 5.a.1

Indikator 5.a.1: „(a) Procenat lica sa vlasničkim ili zagarantovanim pravima nad poljoprivrednim zemljištem (od ukupnog poljoprivrednog stanovništva), po polu; i (b) Udeo žena među vlasnicima ili nosiocima prava nad poljoprivrednim zemljištem“, po tipu prava.

INDIKATOR 5.a.2

Procenat zemalja u kojima pravni okvir (kao i običajno pravo) garantuje jednaka prava žena na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem.

FAO je agencija koja vodi podatke za ovaj indikator i razvio je metodologiju za izveštavanje u saradnji sa agencijama koje daju podatke i partnerima.

ZBOG ČEGA SE ZAKONSKI INDIKATOR O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI NALAZI U SFERI VLASNIŠTVA I KONTROLE NAD ZEMLJIŠTEM?

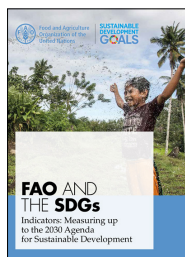
Uključivanjem indikatora 5.a.2 se prepoznaje da veća ravnopravnost u posedovanju i kontroli nad zemljištem doprinosi ekonomskoj efikasnosti i ima pozitivne multiplikativne efekte za postizanje širokog dijapazona drugih COR uključujući i smanjenje siromaštva (cilj 1), sigurnost hrane (cilj 2) i dobrobit za domaćinstva, zajednice i zemlje (ciljevi 3, 11 i 16, između ostalog).

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

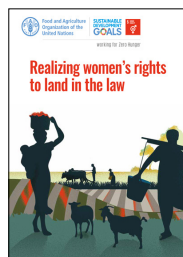
KOJE ALATE IMAMO NA RASPOLAGANJU ZA RODNO RAVNOPRAVAN POSED NAD ZEMLJIŠTEM?

[Agenda za održivi razvoj do 2030](#)

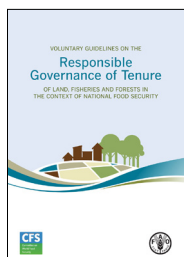
[FAO i indikatori COR: merenje učinka na postizanju agende za održivi razvoj do 2030.](#)

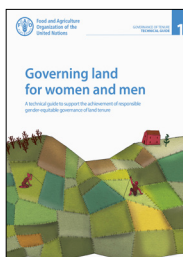
[Priručnik za izveštavanje o indikatoru 5.a.2 COR](#)

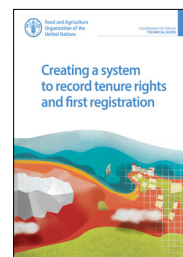
[Alat za procenu zakon](#)

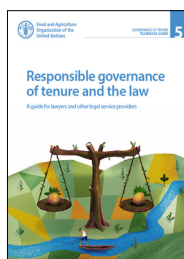
[Dobrovoljne smernice za odgovorno upravljanje posedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane](#)

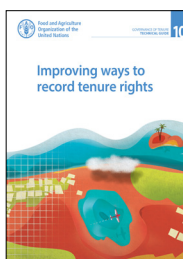
[Upravljanje zemljištem za žene i muškarce](#)
[Tehnički priručnik za podršku postizanju odgovornog rodno ravnopravnog upravljanja posedom nad zemljištem](#)

[Kreiranje sistema za evidentiranje prava poseda i prvi upis](#)

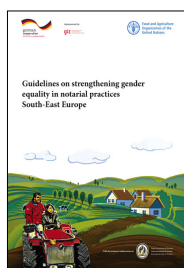
[Odgovorno upravljanje vlasništvom i zakon](#)
[Priručnik za advokate i druge pružaoce pravnih usluga](#)

[Poboljšavanje načina upisa prava poseda](#)

[FAO baza podataka o rodnom pitanjima i pravima nad zemljištem](#)

[Smernice za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima – jugoistočna Evropa](#)

Regionalne smernice za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima nude brze i jednostavne korake i kontrolne liste kao pomoć javnim beležnicima u vođenju dužne pažnje u uslugama koje pružaju u skladu sa zakonom kroz identifikovanje i zaštitu prava svih žena i ćerki koje imaju pravni interes u datoj usluzi. Takođe pružaju dodatne informacije za javne beležnike koji žele da unaprede svoje znanje i razumevanje o tome kako usluge koje oni pružaju utiču na rodna pitanja i savete kako da se uključe u propagiranje.

USKORO

- Regionalne smernice za jačanje rodne ravnopravnosti u službama za upis prava u jugoistočnoj Evropi
- Nacionalne obuke za sprovođenje regionalnih smernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima i praksama upisa prava u jugoistočnoj Evropi.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

POSTUPAK I METODOLOGIJA IZVEŠTAVANJA ZA INDIKATOR 5.A.2 COR

POSTUPAK IZVEŠTAVANJA

Eksperti za pravna pitanja iz relevantnih nacionalnih institucija pregledaju sve postojeće zakonske odredbe kako bi utvrdili postojanje šest pokazatelja koji se smatraju međunarodnom dobrom praksom u garantovanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem.

ŠEST POKAZATELJA OBUHVATAJU:

POKAZATELJ A

Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče pomoću ekonomskih podsticaja za bračne ili vanbračne partnere.

POKAZATELJ C

Jednaka prava nasleđivanja za žene i devojke.

POKAZATELJ E

Zaštita prava žena na zemljište u kontekstima gde zakon eksplicitno prihvata običajno pravo.

POKAZATELJ B

Saglasnost supružnika za transakcije zemljišta.

POKAZATELJ D

Alokacija finansijskih resursa za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena.

POKAZATELJ F

Obavezne kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju.

Kao agencija koja vodi podatke, FAO obračunava rezultate i izračunava procenat zemalja u kojima je ostvaren napredak u pravnom okviru (što podrazumeva i običajno pravo) kojim se garantuju jednaka prava žena u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem. Metodologiju je usvojila Međuagencijska i ekspertska grupa za indikatore COR (IAEG-SDGs) u novembru mesecu 2017. godine, a indikator je podignut na II NIVO.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

REGIONALNA INICIJATIVA NA ZAPADNOM BALKANU

Regionalna inicijativa na zapadnom Balkanu se bavi izazovima koji se javljaju u vezi sa pristupom žena vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Na zapadnom Balkanu su formirani multidisciplinarni rodni timovi koji se sastoje od stručnjaka za zemljišnu administraciju, donosilaca politike u vladi, stručnjaka za rodna pitanja, lokalnih NVO i javnih beležnika, u cilju pružanja podrške postupku jačanja rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije u stvarnim pravima.

2013. godine su rodno razvrstani podaci koje su izrađivale sve zemlje ukazivali na nizak nivo vlasništva nad zemljištem u rukama žena. Vlade u ovom regionu su bile iznenađene činjenicom da je vlasništvo žena nad zemljištem na nekim mestima svega 3 procenta, a u većini slučajeva ne više od 30 procenata.

PARTNERSTVA I REZULTATI

Od 2015. godine i usvajanja Agende 2030, Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) je u ime Nemačkog federalnog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) i FAO, Međunarodne unije javnih beležnika (UINL) fokusirala svoje napore na dva primarna cilja:

- 1 omogućavanje izveštavanja i praćenja po zemljama za indikator 5.a.2 COR o rodnoj ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem;**
- 2 pružanje doprinosa u implementaciji indikatora 5.a.2 COR kroz saradnju sa lokalnim zastupnicima promena.**

Za cilj 1, rezultati zakonskih procena koje su sprovedene tokom 2015-2016. godine su ažurirani početkom 2020. godine u cilju podrške za novi period izveštavanja o COR. Ove procene su sprovedene pomoću Alata za zakonsku procenu (LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posed nad zemljištem, koji je posebno razvijen tako da implementira Dobrovoljne smernice za odgovorno upravljanje posedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane (VGGT) i njihov princip rodne ravnopravnosti i da omogući nacionalno izveštavanje po indikatoru 5.a.2 COR. VGGT su usvojeni 2012. godine od strane Komiteta UN za Svetsku Sigurnost Hrane (CFS), to je dalo legitimitet i ovlašćenje njihovim preporukama za politike. Primena LAT-a je pomogla u identifikaciji nekih od pravnih i tehničkih prepreka za pristup vlasništvu nad zemljištem za žene i bacila svetlo na neke od izazova u implementaciji.

Za cilj 2, FAO i GIZ su formirali partnerstvo sa UINL radi identifikacije potrebnih kapaciteta za javne beležnike i službe za upis prava u regionu i pomoći u premošćavanju jaza implementacije koji je identifikovan u okviru Cilja 1. Organizovana je radionica na kojoj su okupljeni predstavnici ministarstava pravde iz regiona, javnih beležnika i službi za upis prava. Ovaj forum je omogućio da lokalni praktičari razmene iskustva, izazove i rešenja i pomogao da razvojni partneri pruže integrisanu i ciljno usmerenu podršku, koja je ukorenjena u lokalnoj realnosti, a sve u cilju implementacije VGGT i COR 5.a.2. Ova saradnja je dovela do objavljivanja „Smernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima – jugoistočna Evropa“. FAO, GIZ i UINL sada pružaju podršku u adaptaciji ovih smernica po državama, radi njihovog usklađivanja sa nacionalnim pravnim okvirima i specifičnostima svake zemlje.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

**ALAT ZA
ZAKONSKU
PROCENU (LAT)
OBUHVATA ŠEST
POKAZATELJA
ZA COR I
PODSTIČE
ZEMLJE DA
PRIORITETIZUJU
ZAKONSKE
REFORME KOJE
SU NEOPHODNE
ZA POSTIZANJE
RODNE
RAVNOPRAVNOSTI.**

POSTUPAK IZVEŠTAVANJA O INDIKATORU 5.A.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU

NA NIVOU ZEMLJE

Indikator 5.a.2 se zasniva na Alatu za zakonsku procenu (LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posed nad zemljištem. LAT obuhvata procenu nivoa do kojeg politički i pravni okvir jedne zemlje podržava rodno ravnopravne aranžmane za posed zemljišta testiranjem tog okvira u odnosu na 26 indikatora koji su utvrđeni međunarodnim konsenzusom, a naročito Konvencijom o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i međunarodno usvojenim dobrim praksama, kao što je VGGT.

LAT obuhvata šest pokazatelja COR i omogućava zemljama da planiraju, utvrđuju prioritete i sprovedu pravne reforme koje su neophodne za postizanje rodne ravnopravnosti kako u zakonima, tako i u praksi. Iako to nije obaveza u procesu izveštavanja o indikatoru 5.a.2 COR, zemlje zapadnog Balkana su primenile LAT kao prvi korak u izveštavanju o COR, radi praćenja napretka na postizanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i identifikacije oblasti u kojima su potrebne dalje reforme.

NA REGIONALNOM NIVOU

Na regionalnom nivou, zemlje su razmenile rezultate procene indikatora 5.a.2 COR i LAT-a putem regionalnih sastanaka i zajedničkih publikacija. Ovo je pomoglo u uspostavljanju i održavanju podrške za zakonsku i administrativnu reformu i za druge napore koje će svaka zemlja preduzimati.

Procena indikatora 5.a.2 COR i LAT pomaže zemljama da identifikuju sličnosti i razmene najbolje prakse, kao i da uče iz iskustava svojih suseda.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PODRŠKA ZA AGENDU 2030

Indikator 5.a.2 COR

FAO, Nemačka razvojna saradnja, UINL, Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE), Grupa Svetske banke i drugi razvojni partneri pružaju podršku regionu zapadnog Balkana u jačanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i pružanju doprinosa za implementaciju i izveštavanje o indikatoru 5.a.2 za COR.

PRIČE JAVNIH BELEŽNIKA

Javni beležnici u regionu su identifikovali slučajeve u kojima su žene gubile svoje vlasništvo nad zemljištem, bilo usled manjkavosti zakonske regulatiive ili standardizovanih procedura u zakonodavnim telima, bilo zbog opstanka diskriminatornih običaja. U velikom broju slučajeva, žene se odriču svojih stvarnih prava usled pritiska okoline, a u nekim situacijama i usled uverenja da nemaju pravo da budu vlasnici zemljišta.

NAREDNI KORACI

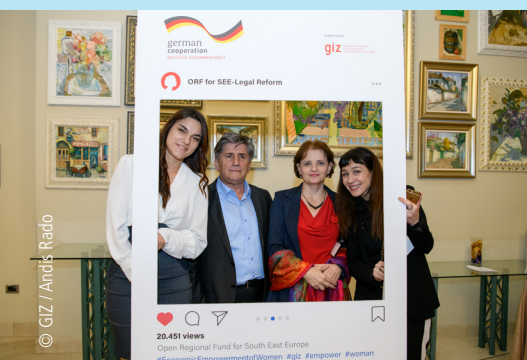
U okviru GIZ Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Evropu, Projekta pravne reforme, Nemačka razvojna saradnja nastavlja da pruža podršku ministarstvima pravde, javnobeležničkim komorama i službama za upis prava u jugoistočnoj Evropi u implementaciji zakonskog okvira za ekonomsko osnaživanje žena, kako bi se javnim beležnicima omogućilo da uzmu u obzir prava žena u prekograničnim transakcijama i da primenjuju rodnu ravnopravnost u svakodnevnom radu javnih beležnika i službi za upis prava kroz tehničku podršku, regionalnu razmenu, razvoj kapaciteta i podizanje svesti.

Radionica za validaciju unapređenja rodne ravnopravnosti u smeru COR 5.a.2 na zapadnom Balkanu, 14. septembar 2018. godine, Rim, Italija.

UINL je posvećena preuzimanju kritične uloge u postizanju potcilja 5.a.2. U okviru Memoranduma o razumevanju između FAO i UINL, koji je zaključen 8. januara 2016. godine, UINL pruža tehničku podršku nacionalnom usvajanju Regionalnih smernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima. Pored toga, UINL razvija nove VGGT tehničke smernice o ulozi javnih beležnika u pružanju podrške za sprovođenje Dobrovoljnih smernica za odgovorno upravljanje posedom.

Multidisciplinarni tim FAO je posvećen pružanju podrške zemljama u praćenju i proceni napretka po indikatoru 5.a.2 COR, između ostalog kroz podršku saradnji na međuregionalnom nivou i razmeni znanja između različitih regiona.

Početak realizacije projekta GIZ-a „Jačanje ekonomskog osnaživanja žena“, novembar 2019. godine, Tirana, Albanija

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT INDIKATORA/POKAZATELJA COR NA ZAPADNOM BALKANU

U januaru mesecu 2020. godine je ponovo obavljena LAT procena, u skladu sa zvaničnom metodologijom koja se koristi za izveštavanje po COR za indikator 5.a.2.

LAT INDIKATOR	ALBA-NIJA	BIH	SRBJA	SEV. MAKE-DONIJA	CRNA GORA	KO-SOVO*	LAT METODOLOGIJA
18(a) Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za bračne partnere	3	0	2	2	2	3	0 Pokazatelj ne postoji
18(b) Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za vanbračne zajednice	0	0	2	2	2	2	0.5 Pokazatelj u razvoju
17(a) Saglasnost supružnika je neophodna za transakcije zemljišta	2	0	2	2	2	3	1.5 Pokazatelj uspostavljen
17(b) Saglasnost partnera je neophodna za transakcije zemljišta	0	0	2	2	2	3	1.5 Pokazatelj uspostavljen
20(a) Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udeo u imovini supružnika	2	2	2	2	2	2	1 Politika uspostavljena koja obuhvata indikator
21(a) Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korišćenja porodičnog doma	0	0	0	0	0	2	1.5 Nacrt regulative (zakon i sl.) koja sadrži indikator
22(a) Jednaka prava nasleđivanja za sinove i ćerke	2	2	2	2	2	2	2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
22(b) Jednaki udeli u nasleđivanju za sinove i ćerke	2	2	2	2	2	2	2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
9 Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena	1	1	0	0	0	0	3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
10 Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	2	2	2	0	0	0	NP Pokazatelj nije primenljiv

*Pominjanje Kosova se vrši u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Saveta Bezbednosti

PREGLED REZULTATA UPITNIKA ZA IZVEŠTAVANJE O COR 5.A.2 U SRBIJI (2020. GODINA)

POKAZATELJ A	Zajednički upis	Prisutan
POKAZATELJ B	Saglasnost supružnika	Prisutan
POKAZATELJ C	Nasleđivanje	Prisutan
POKAZATELJ D	Alokacija sredstava	Nije prisutan
POKAZATELJ E	Običajni sistemi za posed nad zemljištem	Nije primenljiv
POKAZATELJ F	Kvote	Prisutan

Visoki nivoi garancija rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem u zakonskom okviru.

Ukupan broj pokazatelja koji postoje u pravnom okviru:

- nijedan
 jedan
 dva
 tri
 četiri
 pet
 šest

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

OPŠTE REPORUKE

Pratiti napredak koji je ostvaren od poslednjih procena i izveštavanja o COR i pripremati se za sledeći period izveštavanja o COR.

Uvesti digitalne veze registara radi pojednostavljivanja rada i koordinacije između javnih beležnika i službi za upis prava.

Izmeniti zakonsku regulativu kako bi se obezbedilo pravo udovca ili udovice na doživotno korišćenje porodičnog doma.

U zemljama u kojima zakon reguliše stvarna prava i obaveze vanbračnih partnera, omogućiti identifikaciju i upis takvih prava.

Podržati merenje i sprovođenje indikatora 5.a.1 COR kako bi se omogućilo da katastri nepokretnosti prikupljaju rodno razvrstane podatke o vlasnicima i drugim nosiocima prava.

Nacionalne javnobeležničke komore bi trebalo da formalno usvoje smernice date u nacionalnim priložima „Regionalnih smernica za jačanje rodne ravnopravnosti u javnobeležničkim postupcima“ kako bi se razjasnile obaveze javnih beležnika u vezi sa rodnom ravnopravnošću i uskladila javnobeležnička praksa.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

DOBRE PRAKSE NA ZAPADNOM BALKANU

- Rodno razvrstani podaci se generišu iz informacionih sistema za upis prava i katastar na zapadnom Balkanu.
- Saglasnost supružnika je obavezna za bilo koju transakciju koja podrazumeva bračnu imovinu – supružnici upravljaju i raspolazu bračnom imovinom zajednički i saglasno u Albaniji, Srbiji, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori i na *Kosovu**.
- Zajednički upis zemljišta u zajedničkom vlasništvu bračnih supružnika je obavezan ili se podstiče ekonomskim olakšicama u Albaniji, Crnoj Gori, Severnoj Makedoniji i Srbiji.
- Pojednostavljeni postupak za upis oba supružnika (zajedničko vlasništvo) po službenoj dužnosti na osnovu izvoda iz matične knjige venčanih i izjave oba supružnika za naknadni upis neupisanog supružnika za nepokretnosti stečene tokom braka od 8. juna 2018. godine.
- Smanjenje naknade za upis prava je uvedeno u Srbiji kroz podsticajnu taksu u iznosu republičke administrativne takse od 3 EUR, u cilju podsticanja povećanja vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena, u slučajevima kada su oba supružnika/partnera upisana kao suvlasnici na nepokretnosti i za upis vlasništva za lica sa invaliditetima (Zakon o republičkim administrativnim taksama u Srbiji).
- Imenovana je institucija koja će voditi izveštavanje o indikatoru 5.a.2 COR u Severnoj Makedoniji i Srbiji.
- Mobilni centri za registraciju su uspostavljeni u Srbiji i Bosni i Hercegovini Republici Srpskoj.
- U Albaniji, Zakon 1111/2018 „o katastru“ propisuje obavezan zajednički upis bračne imovine. Nakon njega je usvojena Uredba br. 1150 od 3. juna 2019. godine kojom se propisuje postupak za ispravljanje podataka u evidencijama nepokretnosti koji se odnosi na odgovarajući udeo u vlasništvu supružnika kada je celokupno vlasništvo bilo upisano u korist samo jednog supružnika.
- Javni beležnici i Agencija za katastar nepokretnosti organizuju otvorene dane za pružanje besplatne pravne i stručne pomoći građanima u Severnoj Makedoniji.
- Matične knjige i registri nepokretnosti su interoperabilni, što omogućava postupke nasleđivanja i prenosa prava u Srbiji, Albaniji i na *Kosovu**. Ovo je planirano i u Bosni i Hercegovini.
- Projekat je podigao svest o koristima od upisa oba supružnika na zapadnom Balkanu.
- Uredba o izmenama i dopunama uredbe o utvrđivanju nagrada i naknada za javne beležnike u Bosni i Hercegovini, Republika Srpska, propisuje popust na naknade javnih beležnika kada supružnici stiču ili vrše prenos bračne nepokretnosti.
- *Kosovo** je usvojilo Administrativnu instrukciju (GRK) br. 02/2020 za upis zajedničke nepokretnosti na ime oba supružnika bez naknade. Zajednički upis se podstiče na osnovu ekonomskih podsticaja na *Kosovu** jer Agencija za katastar ne naplaćuje naknade za upis ako oba supružnika zatraže zajednički upis.

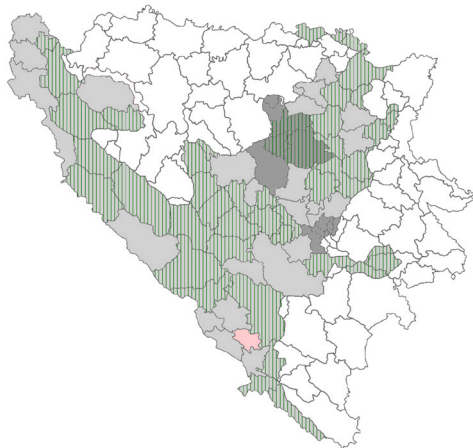
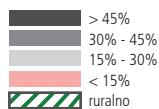
POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

UTICAJ POKAZATELJI U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2013

26,84% upisa
gde su žene vlasnici
ili suvlasnici

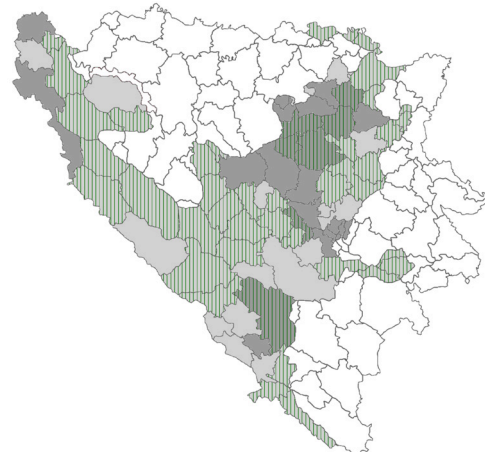
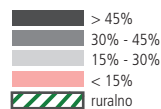
- 37,81% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,17% opština Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2019

38,33% upisa
gde su žene vlasnici
ili suvlasnici

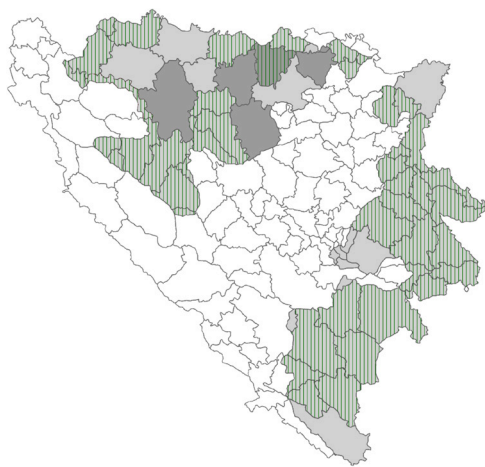
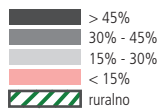
- 42,84% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,23% opština Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2013

29,97% upisa gde
su žene vlasnici ili
suvlasnici

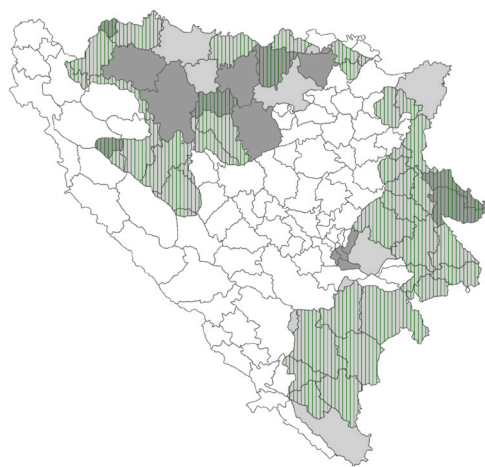
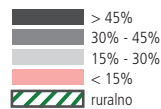
- 33,20% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 19,46% opština Sokolac (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2019

33,83% upisa gde
su žene vlasnici ili
suvlasnici

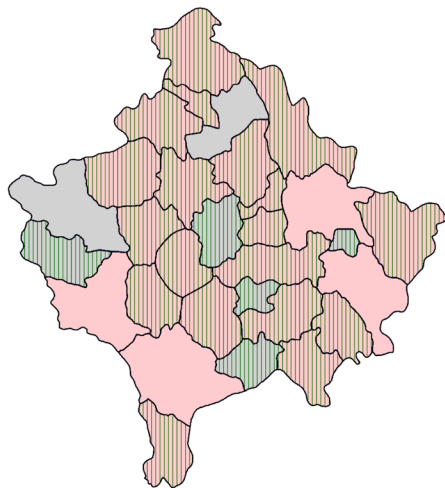
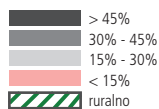
- 34,58% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 22,23% opština Trnovo (najmanje)

KOSOVO*, 2013

17,04% upisa gde
su žene vlasnici ili
suvlasnici

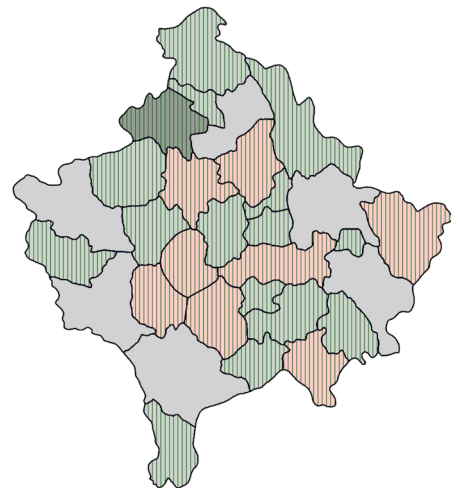
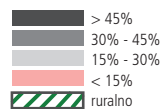
- 17,24% glavni grad Priština (najviše)
- 8% opština Glogoc (najmanje)

KOSOVO*, 2019

17,86% upisa gde
su žene vlasnici ili
suvlasnici

- 18,47% glavni grad Priština (najviše)
- 9,2% opština Mališeve (najmanje)

*Pominjanje Kosova se vrši u skladu sa Rezolucijom 1244 (1999) Saveta Bezbednosti

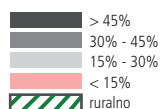
PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

UTICAJ POKAZATELJI U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

CRNA GORA, 2013

25.99% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

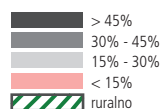
- 31% glavni grad Podgorica (najviše)
- 15% opština Rožaje

CRNA GORA, 2019

32% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

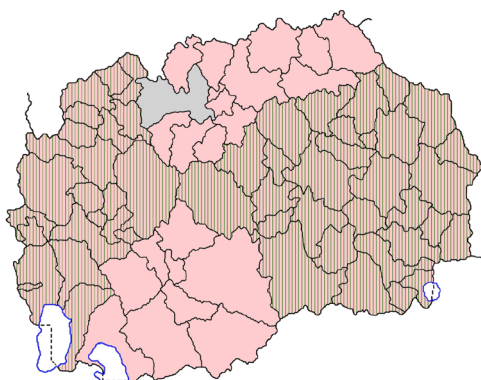
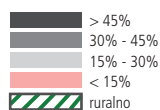
- 37% glavni grad Podgorica (najviše)
- 24% severni deo (najmanje)

SEVERNA MAKEDONIJA, 2013

16.63% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

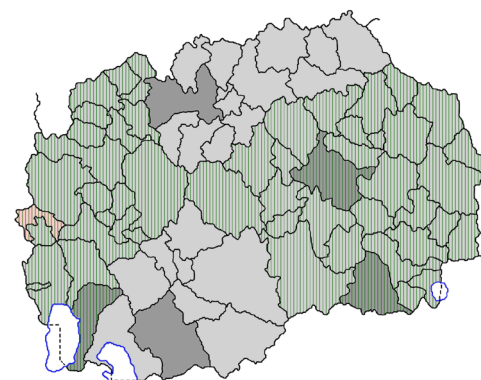
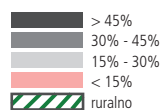
- 18% glavni grad Skoplje (najviše)
- 7% opština Poloska (najmanje)

SEVERNA MAKEDONIJA, 2019

27.27% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

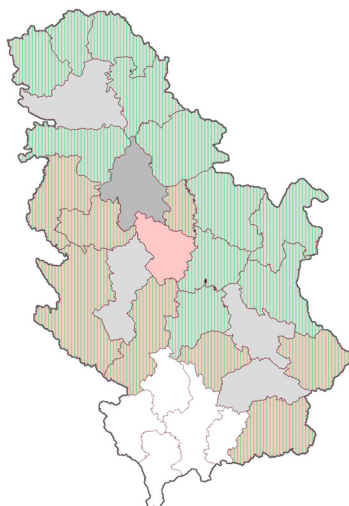
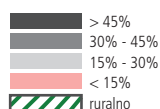
- 34.01% glavni grad Skoplje (najviše)
- 13.96% opština Poloska (najmanje)

SRBIJA, 2013

31.73% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

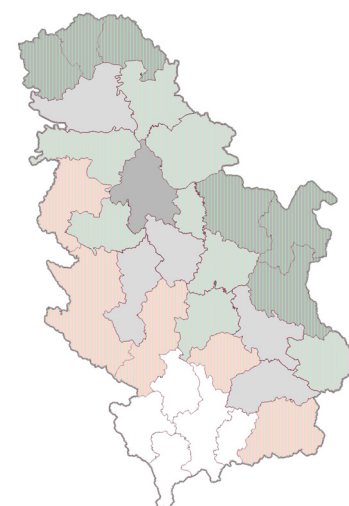
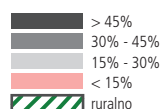
- 35.72% - Beograd
- 51.3% opština Stari Grad (najviše)
- 13.38% - opština Preševo

SRBIJA, 2019

35.50% upisa gde su žene vlasnici ili suvlasnici

- 39.47% - Beograd
- 58.44% opština Ada (najviše)
- 14.73% - opština Preševo

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

DALJE OD ZAPADNOG BALKANA: ZAKONSKE PROCENE U REGIONU JUŽNOG KAVKAZA

Početak 2019. godine vlade Azerbejdžana, Jermenije i Gruzije su iskazale zainteresovanost da sprovedu pregled svojih nacionalnih zakonskih okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 COR. Na osnovu ove uspešne saradnje na zapadnom Balkanu, FAO i GIZ su proširili svoje partnerstvo na region južnog Kavkaza kako bi omogućili izveštavanje o indikatoru 5.a.2 COR.

1. Presentacija LAT i metodologije za izveštavanje o COR za predstavnike nacionalnih institucija za zemljišnu administraciju i zavoda za statistiku koji učestvuju u podsticanju rodne ravnopravnosti i druge relevantne zainteresovane strane.

Ove radionice su pružile priliku da se proceni napredak koji je ostvaren i koraci koje su vlade ovih zemalja preduzele na jačanju rodne ravnopravnosti, kako u zakonima, tako i u praksi. Iako su ove tri zemlje usvojile rodne strategije i pokrenule pravnu reformu, učesnici su identifikovali veći broj kulturoloških i administrativnih barijera koje još uvek postoje na putu postizanja rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Ove diskusije su pružile dobru osnovu za detaljnu analizu političkog i pravnog okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 COR i za podsticanje nacionalnih diskusija o političkim, administrativnim i zakonskim opcijama koje su dostupne za brže postizanje rodne ravnopravnosti u praksi.

2. U saradnji sa relevantnim nacionalnim institucijama, identifikacija timova nacionalnih pravnih eksperata sa iskustvom u oblasti stvarnih prava i ljudskih prava.

Ovi eksperti su prošli obuku za korišćenje alata i metodologija za procenu, kako bi se obezbedila konzistentnost u razmatranju nacionalnih pravnih okvira. Tokom perioda od 20 dana su prikupili sve relevantne instrumente kao što su politike, nacrti politika, zakoni, nacrti zakona i propisa i obavili analizu ovih dokumenata da bi utvrdili da li su pokazatelji integrirani u pravni okvir ili je integracija u toku kroz usvajanje političkih mera ili zakonsku reformu. Rezultati procena potvrđuju da iako neke garancije rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem postoje u zakonskom okviru, zemlje ovog regiona nastavljaju da rade na postizanju višeg nivoa garancija na obezbeđivanju da u praksi muškarci i žene ubiru jednake koristi od zaštite njihovih stvarnih prava koju pruža zakon.

3. Presentacija rezultata i validacija.

Rezultati su prezentovani početkom 2020. godine na nacionalnim radionicama u Azerbejdžanu i Gruziji. Nacionalna radionica koja je planirana u Jermeniji je odložena zbog pandemije COVID-19.

Radionica u Azeriju

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT-A

LAT INDICATOR		Armenia	Azerbaijan	Georgia	LAT METODOLOGIJA
18(a)	Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za bračne partnere	0	0	0	● 0 Pokazatelj ne postoji
18(b)	Zajednički upis zemljišta je obavezan ili se podstiče za vanbračne zajednice	0	0	0	● 0.5 Pokazatelj u razvoju
17(a)	Saglasnost supružnika je neophodna za transakcije zemljišta	2	2	0	● 1.5 Pokazatelj uspostavljen
17(b)	Saglasnost partnera je neophodna za transakcije zemljišta	0	0	0	● 1 Politika uspostavljena koja obuhvata indikator
20(a)	Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udeo u imovini supružnika	2	2	2	● 1.5 Nacrt regulative (zakon i sl.) koja sadrži indikator
21(a)	Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korišćenja porodičnog doma	2	0	0	● 2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
22(a)	Jednaka prava nasleđivanja za sinove i ćerke	2	2	2	● 3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
22(b)	Jednaki udeli u nasleđivanju za sinove i ćerke	2	2	2	● NP Pokazatelj nije primenljiv
9	Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena	0	0	0	
10	Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	0	0	0	

POSTIZANJE INDIKATORA 5.A.2 COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU
RAVNOPRAVNOST U
VLASNIŠTVU I KONTROLI
NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

Nazivi i prezentacija sadržaja u ovoj publikaciji ne impliciraju iskazivanje bilo kog mišljenja u ime Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija u vezi sa pravnim statusom bilo koje zemlje, teritorije, grada ili oblasti ili njegovih institucija ili u vezi sa razgraničavanjem ili utvrđivanjem granica. Isprekidane linije na kartama predstavljaju približne granične linije za koje možda još uvek ne postoji potpuna saglasnost.